

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemški Schulverein.

(Izv. dopis iz južnega Štajerja.)

Kar je trtna uš vinogradom, to je hujskovalni prusko-nemški „Schulverein“ slovenskemu ljudskemu šolstvu. Znano je, kako ovo društvo naše šolstvo čedalje bolj izpodjeda. „Schulverein“ je volk v ovčji obleki, politična zvijača, s katero upajo naši sovražniki polagoma svoj cilj doseči. Ta cilj je: ponemčenje naših ljudskih šol in ponemčenje slovenskega ljudstva. Vsi drugačni izgovori so puhli in prazni.

Ovo društvo nam je zató posebno nevarno, ker mu težko moremo do živenga. Ono je postavno dovoljeno, ter ima po svojih pravilih namen, „brniti nemštvo“, (katerega pa itak nikdo ne napada). Pa bodi temu kakor hoče, to je gotovo, da po svojih pravilih in postavi sploh sme ovo društvo svoje delovanje omejiti samo na nemško deco in na privatne šole. Kako pa temu ravno nasprotno ravna in se za nemško deco skoraj ne briga no, o tem bilo je uže dosti govora in se lahko prepriča vsak, kdor hoče.

Vkljub temu je vlada mirno pusti po njegovej volji razsajati, in štajerski c. k. namestnik vzel je je celo v obrambo. Liberalci to dobro vedó in postajajo čedalje predrznejši. Saj „Schulverein“ je zadnje upanje, na katerem še visijo, in zato ga podpirajo na vse kriplje. Društveni zaklad od dne do dne narašča, njegov delokrog širi se vedno bolj, in v par letih more moč ovega društva narasti, da bo grdo.

Jasno je, da pač tako ne more in ne sme dolgo ostati. Zamujenega dela treba se sedaj z vsemi močmi lotiti. Kdor le nekoliko premišljuje, mora razvideti veliko nevarnost, ki nam od ovega društva preti, ako se mu ne zastavi o pravem času pot. In kakó se mu naj zastavi? Protestiranje in kričanje ne pomaga nič, kajti kdo kaj takega posluša? Vlada ne, še menje liberalci, Tudi so vsi drugi pomočki zastonj, ako se društvo ne zavrne v postavne meje. Treba toraj dregniti na pravo mesto! A to ne v deželnem zboru, kajti tu

smo se do dobra prepričali, da nasproti sirovej liberalnej večini za nas ni pravice. Pomoči moremo pričakovati samo od državnega zbora!

„Schulvereina“ ne bomo mogli popolnem zatreči, in tudi treba ni! Nemci imajo postavno pravico staviti in podpirati nemške šole, a to le za — nemško deco. Ako pa na ta ali oni način zvaobljajo slovenske otroke v svoje šole, da bi jih ponemčevali, tedaj segajo v naše postavne pravice in kalijo narodni mir. V tem smislu mora so zatorej rešiti to vprašanje brez ozira na vrišč in trušč liberalcev.

Na javne šole in javne učitelje ovo društvo ne sme imeti nikakoršnega upliva. Njegovo privatno delovanje pa se mora strogo določiti in od vlade ostro čuvati, da ne bo nikjer prestopalo določenih in postavnih mej in kalilo narodnega miru. Delokrog se mu mora tako omejiti, da ne bo smelo otroke drugih narodnostij v svoje šole zvaobljati in ponemčevati, in da sploh ne bo moglo drugim narodnostim nikjer škodovati. Kdo naj odločuje, ali je otrok te ali one narodnosti, odgovor na to vprašanje prepuščamo našim vrlim državnim poslancem; oni naj stvar uredijo, da bo prav.

Da pa vse to kmalu doženemo, mora nam biti odselej vsem, posebno pa „Slov. društvu“ in našim državnim poslancem prva skrb. Ako smo to dosegli, rešeni smo največje nevarnosti, ob enem pa smo storili prvi korak za vzboljšanje našega ljudskega šolstva, ki se v narodnem oziru nahaja v naj bolj žalostnih razmerah. Zató je pa konečno „Slov. društvu“ še posebej prav gorko v skrb priporočamo! R—n.

Gospodarske stvari.

Konjska dirka v Žavci v Savinjskej dolini.

Tudi letos bode konjska dirka v vrlo narodnem trgu Žavskem v prekrasnej Savinjskej dolini, to pa dne 10. septembra 1882 ob 3. uri popoldne. Vse je lepo uredjeno in nadejati se je le-

pega uspeha. Toda lepega, ugodnega vremena bi trebalo. Marljivi odbor priobči sledeči načrt za konjsko dirko:

I. Pričetna dirka velja za žrebce in in kobile V. konjerejskega okoliša ali sploh Savinjskega plemena konjskega. Konji ne smejo več, kakor pet let stari biti. Posestnik mora dokazati, da je njegov konj Savinjskega plemena. Pot, katero ima konj enkrat predirjati, meri en kilometer. Prvo darilo je 5 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretji dar 1 zlat.

II. Dirka plemenskih konj velja za kobile in licencirane žrebce V. konjerejskega okraja, t. j. plemena Savinjskega. Pri kobilah mora posestnik dokazati, da so zadnja tri leta žrebe prinesle. Pot za dirko je en kilometer dolga in konj jo mora dvakrat predirjati. Prvo darilo je 8 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretje darilo 2 zlata.

III. Društvena dirka. Konj bodi star, kolikor koli in plemena, katerega bodi. Dirčno pot eden kilometer dolgo mora dvakrat predirjati. Prvo darilo znaša 8 zlatov, drugi dar 5 zlatov, tretji dar 4 zlate, četerti dar 2 zlata, peti dar 1 zlat.

Konje je treba dan poprej naglasiti pri gospodu Hausenbichlerji v Žavci. Kot dirkarska pravila veljajo ona graškega dirkarskega društva. Vsak, kateri se hoče dirke vdeležiti, mora biti ud štajerskega konjerejskega društva, in se more do 9. septembra 1882 pri gospodu Hausenbichlerji v Žavci vpisati dati. Pri III. društveni dirki je založnina 3 gl. za plačati. Po dirki sledi srečkanje.

Listi za sedeže na tribinah se dobijo pri gg. J. Janič in Širca. Sedeži veljajo, na srednji tribini 1 goldinar, na stranskih tribinah 50 kr.

Dne 11. septembra t. l. je v Žavci premiranje konj.

Funkcionarji: Sodnija zastran daril: Gospodje: Konjeniški stotnik Dragotin Haupt, predsednik: polkovnik vitez Friedrich, namestnije svetovalec Haas, deželni živinski zdravnik Dr. Klingan, major vitez Schubert, stotnik grof Maks Spaner. (Beli trak.)

K uri: Gospod major pl. Schubert.

Starterja: Gospoda: Hausenbichler in Žigan. (Rudeči trak.)

Razsodnija: Gospodje: Baron Hackelberg, Baron Vaj, Pongrac, Lipold in Lenko; (Modri trak.)

Namestniki: Nj. svetlost knez Salm in gospoda baron Warsberg in Dr. Langer. (Modri trak.)

Na tekališči: Gospodje: Dragotin Žuža, Jože Širca, Rudolf Žuža in Franjo Roblek. (Zeleni trak.)

Reditelja: Gospoda: Jakob Janič in Ernest Širca, mlajši. (Rumeni trak.)

Krt.

V gornjej Stirskeje je l. 1870 nabral neki veči posestnik na vsakih 100 kvadratnih čevljev zemlje $\frac{3}{4}$ vagonov črvov. L. 1862 in 1863 zgubilo je 7 občin Tirolskih po črvih na krompirji 20.000 žakljev, vrednih 30.000 gl.; in ednaka škoda je bila tudi pri drugih poljskih pridelkih, tako da je malo občin v kratkem času 600.000 gold. zgube imelo. Na Francozskem se jo nabralo v nekej pokrajini od 15. septembra do 27. oktobra l. 1866 čez 3100 centov črvov, in za delo se je plačalo 6282 gold.

Ako premislimo, da eden ogre v svojem življenji od jajčeta do zavitka v mešiček dva funta rastlinskih korenin požre, vsakdo sprevidi, da zamorejo že ogreji cele setve vničiti. Leta 1860 plačal je priden kmetovalec na Solnogračkem v treh tednih za 1100 vagonov nabranih kebrov 480 gl. Bilo jih je kacih 30 milijonov in ako bi bili še živeli, bili bi po svojem zarodu v 3 letih 150 milijonov funtov korenine požrli.

Kdor te številke na tenko pregleda, gotovo ne bo šel krta lovit; nasprotno on bo vsakega lovca krtov zapodil od svojega posestva in tako sebe in svoje škode varoval. Čudno je res, kako slabe lastnosti se podtikajo krtu, da se tudi priznava jegova želja po žužkih. Nekateri se jezijo nad krtinami po travnikih. Krt te tam napravlja, kjer najde veliko merčesa. Mesto da bi se krtine o pravem času raztrosile, dokler še ni trave, lovi se še vedno marljivi in neplačani delavec za svoje dobrote!

On hasni celo sé svojimi kupi mnogo več nego škoduje.

Kajti v tej dobro razrabljanej zemlji pride boljša na vrh, in tako se travniki in pašniki posebno v jeseni na koristen način posipljejo. Angleški kmetovalci pravijo, da je to: „priprava od zgorej“ ali „obračenje površnja“.

Krt je na dalje, kakor brglez mnogim o žužkih živečim se ptičem, zidarski mojster za celo število prav koristnih drugih živali.

Jegovo zapuščeno stanovanje porabljajo mravlje, ki vedno ukončujejo množico škodljivih uši in gosenic. Čmeli, ti glavni zaplodilci mnogih rastlin, kakor podlaske, ki preganjajo miši, najdejo v njegovih hodnikih domovje. Še dihur, največi sovražnik miši in podgan, vtabori se pogosto v kakej krtovej luknji.

Drugi pa rekajo: „Krtov je preveč, zato naj se nekateri polové.“ To je tako, kakor da bi se kdo bojal: oni bi znali prenašlo in pre natenko odpraviti merčes, in ga premalo zapustiti.

Najbolja pomoč: znebiti se merčesa in krtov je: „Ne zmeni se za-nje; pusti pred vsem krtu mirno prihajati in odhajati, kakor jim draga volja.“

Edino, kar imaš storiti, je, da raztrošiš

krtine o pravem času. Preganjati jih se pravi, merčes ploditi in gojiti.*)

Omeniti je še, da krt nikoli ne biva v nasipih, jezih, da ne podkopava teh in tako ne vzročuje poplavljenja, kar se mu tudi sem ter tje očita.

To delajo povodne črne podgane in sive, ki so prišle l. 1727 iz Azije v naše kraje, pa tudi miši, ki naj raji neposredno po vodah in jarkih stanujejo. Skrbijo naj torej previdni kmetovalci, da ne bo krt za svoje delo in trud prijemal naj grše plačo, katero svet dati more — nehvaležnosti. M. N.

Premiranje konj v Žavci bo dne 11. septembra in se začne točno ob 9. uri zjutraj. Priredi to premiranje konjerejsko društvo štajersko. Darila v srebru so:

a) Za tri- in štiriletne ne obrejene kobile, za štiri- in petletne obrejene kobile, za žrebice:

1. darilo	40 gold.
2. " (deželno darilo)	30 "
3. "	25 "
4. "	20 "
5. " (dar okraja celjskega)	20 "
6. "	15 "
7. "	15 "
8. "	15 "
9. " (dar okraja celjskega)	15 "
10. " (dar okraja vranskega)	12 "
11. " (dar okraja gorn. gradskega)	15 "
12. "	10 "
13. "	10 "
14. "	10 "
	252 gold.

Za eno- in dveletne žrebice:

1. darilo	20 gold.
2. " (dar okraja konjiškega)	20 "
3. "	15 "
4. "	15 "
5. "	15 "
6. " (deželno darilo)	15 "
7. " (dar okraja vranskega)	15 "
9. " (dar okraja celjskega)	15 "
10. " (dar okraja gorn. gradskega)	12 "
11. "	10 "
12. "	10 "
13. "	10 "
15. " (dar okraja marenberškega)	10 "
	192 gold.
	vkup 444 gold.

Konkurirati zamorejo vse sorte plemenskih kobil in žrebie za težko vožnjo v savinjski in gornjedravski dolini iz okrajnega glavarstva celjskega in slovenje-graškega razun tistih konje-

*) Od gred in od njiv se odvrtačajo krti s smradljivimi rečmi, ki se zakopljejo v zemljo ali pa okoli polijejo. V to služijo mrtvi raki, čebul, česen, sukno pomočeno v terpentinovcu, skaženo kisló zelje itd.

rejcec iz okraja laškega, ki pri premiranji v Sevnici konkurirati namenijo.

Zraven predstoječih daril delile se bodo tudi od strani vis. c. kr. ministerstva za poljedelstvo srebrne in bronaste svetinje in priznalne diplome. Darila od korporacij ali od privatnih podarjena semorejo le konjem dotičnih okrajev priznati.

Ptujske okolice vino in z njim vino skoraj celega okraja daleč slovi kot dobro, izvrstno. Tudi vinotržci ptujski so na dobrem poštemem glasu, kar je velike vrednosti. Zato je pa prav, da dotična gospoda dober ovi sloves čuva in brani. No, in kmetijska podružnica ptujska je objavila nedavno po časnikih sledeče: v Ptuji naselil se je nov vinski tržec po imenu Kravagna. Ta ponuja ptujska vina mnogovrstna kupcem! Toda podružnica ni mogla zvedeti, iz katerih goric v ptujskem okraju da bi g. Kravagna bil kaj vina kupil. To pa je zvedela, da je nakupil mnogo ogerskih vin. Takšno postopanje nam ni vse jedno. Opozorujemo toraj občestvo, da ptujska vina, katera g. Kravagna prodava, niso prirastla v ptujskih goricah. Pristaviti moremo, da je podobnih vinskih mešetarjev tudi drugod na Štajerskem in je želeti, da se jim na podobni način posveti!

Lahka pomoč zoper grižo.

Zdaj ko griža tako razsaja po naših krajih bo stoterim prav prišlo sledeče zdravilo:

Kuhaj jajce da je trdo, vzami iz njega čemerlak, žolčak ali rumenak (Dotter), pusti ga izhladiti, in vlij na njega v majhni skledici dve veliki žlici finega laškega olja (Tafelöl), ter mešaj to nekaj časa, da jajčji čemerlak do čista razdrobiš. Soli ne smeš pridjati.

Ako bolnik le polovico vžije od tega jedila, za otroke je tudi menje dosti, mu neha vsa griža v črevah že čez četrt ure, in če potem še leži eden ali dva dni v topli postelji, je čisto zdav.

Prepričan sem, da gospod urednik si boste pridobili hvalo mnogo ljudi, če ta breznevorni pomoček priobčite slovenskim očetom in materam; jaz vsaj sem z lastnimi svojimi očmi videl čuda delati s tem zdravilom. Dr. J. S.

Sejmi. 1. septembra: sv. Ilj pri Šoštanji, Gradec, Lemberg, Žigerski breg; 2. septembra: sv. Ilj v Slovens. goricah, Planina; 3. septembra: sv. Ilj v Slovenskih goricah; 4. septembra: Kamca, Račje, sv. Lovrenc pri Celji, Zreče, sv. Rozalija pri Celji, Zibika, Tinsko.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Naši nemčurji, kakoljubijo Slovence? II.) Nemčur in trgovec Ekl pri katerem kmetje blago baje za 20 odstotkov draže plačujejo, kakor v drugih štacunnah, je v okrajnem zastopništvu naše kmete razžalil, ker so Slovenci,

in jim svetoval, da naj raji pri plugu ostanejo, kakor se v javne zadeve mešajo. Slovenski kmetje, in okrajni zastopniki pa so mu odgovorili, da so oni tisti, kateri največ davka plačajo, in da tedaj imajo pravico sodelovati tam, kder se z okrajnim premoženjem gospodari, in g. Ekl je osramoten tako rekoč kmete za odpusčenje prosil. — Spet pozneje so mestni očetje prošnjo do deželnega odbora enoglasno sklenili, da bi se g. profesor Žitek pregnal, ker je Slovence proti Nemcem zagovarjal. Ali deželni odbor je ptujskim nemčurjem odlok dal, da se pošten, značajan človek, oča sedmerih otrok, ne da tako preganjati, kakor če se je v kaki hiši stenica naselila, posebno takrat ne, če druga ni nič storil, kakor da se je svojih pravic posluževal, in je v zastopništvu Slovence zagovarjal, — in ptujski nemčurji so spet z dolgim nosom, in osramoteni ostali.

(Konec prihodnjic.)

Iz Sesterž pri Monšbergu. (Kmetski prijatelj.) Uže prvi list tega sovražnika ne pa prijatelja mi je došel v roke, no, in tudi št. 2 me najde. Dobim jo od pošte; tudi več naših kmetov. S tem pa nobeden ni bil kaj oveseljen. Zato pišem tisti dobri dušici, ki je blage volje nam ta list plačevati, naj raji tiste denarje v Boga ime da; kajti mi slovenski kmetje uže toliko imamo, da si dobre nam koristne časnike naročimo, če nam je ljubo; takega izvrška pa ne potrebujemo. In to pa zato ne, ker je preveč neumščine malo pa kaj prida v njem. Posebno grda laž je, kar blodi dopisnik od Radgone (?) češ da so vsi drugi časniki slovenski tako pisani, da jih naš prosti kmet le malo kedaj razume, no, se vé, kateri črk ne pozna. Pisatelj teh vrstic ni po šolskih klopek bregušič trgal, niti se slovenskega niti nemškega vsem zveličavnega jezika brati in pisati učil pa dobro ume Slov. Gospodarja, Novice, Mir, Brencljna šteti itd. pa se tudi ne da Glantschniggom in Michelitschem za nas voditi. Radgonski dopisnik je čisto kratkoumen, če je s tolikim veseljem sprejel tega Prijatelja? Toliko tedaj! Če mu pa je ljubo pošiljati, naj ga pa! Saj je zdaj čas lova in bodemo puške z njim zatikali. Strel utegne hujši biti in bo hitrej jerebička pala. — Pa če Ptujškega dopisnika oběudujem, ki take srečne sine ima, da je že eden „feldwebel“ in tako strašno srečen, drugi, pa tako veliko na leto služi, namreč 90.000 kr., tretji pa celo učitelj pa uže zelo star. To je sreča in omika! Prijatelj tudi našteva, da je naš Gospod izveličar rekel: ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe. Katoliški kristjani slovenski še vemo pa več: ljubi Boga črez vse in svojega bližnjega kakor sam sebe, to sta dve zapovedi, v katerih je vse zapopadeno, katerih se tudi mi držimo in se jih bomo. Ljubili bomo tudi poštenega Nemca pa tudi vsem dobro želeli tudi nemčurjem in gotovo bolje kakor oni nam. O enakopravnosti pa toliko rečem: če je po volji Nemcem, da bi se jim slovenski uradovalo

in dopisovalo od uradnij, potem bodemo tudi Slovenci z nemškimi zadovoljni, drugače pa ne. To bodi v pomislik! Kmet.

Iz Pilštanja. (Cesarjev rojstni dan) smo prav slovesno obhajali. Rano zjutraj so vabili zbrani glasi zvonov ljudstvo k sv. opravilu, pri katerem je šolska mladina zelo genljivo tudi cesarsko pesem pela. Učilnica je bila prav okusno s slovenskimi i cesarskimi zastavami okinčana. Prejšnji večer je bil tudi jako zabavljiv. Čast. gospodične Š. . so priredile s sodelovanjem č. g. J. V. i drugih močij zanimivo veselico, pri kateri se je igrala izvrstna gledališka igra, ravno pripravna za nas; tudi slovenske pesni so milo donele. Res lep večer je bil to; vsa hvala gre čast. gosp. za njihov trud; veselimo se na več enakih večerov. — A nekaj drugega imamo, kar nas pa nikakor veseliti ne more, in to je naš nočni čuvaj. Zastonj je tukaj vse opominjanje, zaman vsaka dobra beseda; on gode vsak večer svojo švabsko nočno pesem, katero sam ravno tako malo razume, kakor kdo drug. Znabiti bi beseda županova tukaj kaj pomogla; drugače sramota za nas, vsak se nam smeji, ki to sliši!

Iz Mahrenberga. (Žalostno šolstvo.) Čuditi se mora človek, kolikor pameti imajo nemškutarji v svojih možjanib, posebno pri Dravi, kder so tako imenovani dravski knezi. Pod Velko so ravno sedaj odprli šolo za kakih 30 učencev, na Breznem pa zidajo neko kočico za šolo brez vsega spna; zidovje bo moralo menda dofosodnega dneva držati za kakih 40 učencev. Od Velke do Brezna še pol ure ni, pa šoli morate biti dve in sicer nemški. Šole pod Velko je toliko treba kakor kurečjega očesa na čeli. Kmetje so se s vso močjo proti ustanovljenju iste nepotrebne šole upirali, pa jih besede niso ničesar pomagale. Zmagal je nemški železniški šef na slovenskej zemlji. Kot trd Nemeč, bo si gotovo prizadeval celo nemško šolo napraviti, v kojoj bodo slovenski otroci hodili zijala prodajat. Krščanski nauk se na tej šoli ne uči, ker ni kateheta dobiti, ki bi voljen bil zastonj hoditi otrok podučevati. Za stavljenje šol deželni š. svet v vsakem kotu dovoljenje da, tudi tam, kder jih celo ni treba, le za podučevanje v verskem nauku mora varčno ravnati. To se nam res čudno dozdeva! Tako se ozira o sedanjih časih na potrebe kmečkega ljudstva, ki vedno in povsod tirja verski nauk, ki je neobhodno potreben, da se divjaki ne izgojajo. Šola na Breznem se je celo v nemško haljo ogrnila. Odkar je zlobni nemški „Schulverein“ šoli nekatera darila, (ali tudi učitelju?) pomolil, zabija učitelj v svojega obraza potu edino zveličavno nemščino v glave slovenskih otrok. Da mora po mislih g. učitelja Bezjaka nemščina k izveličanju neobhodno potrebna biti, sklepamo iz tega, ker morajo otroci tudi Boga v nemščini častiti. Tamkaj se ne sliši več mila slovenska beseda: Oče naš itd. temuč „Vater unser“ itd. Kde si člen 19. osnovnih pravic? Isti veliki german, goreč prija-

telj in navdušen zagovornik pruško nemškega „Schulvereina“ g. Baumgartner. Ta bo gotovo pristrčno vesel, da nemškutarija tako napreduje. O ti vboga slovenska para pa samo plačuj in molči! Ako vidiš, da se tvoji otroci, katere s kaznimi v šolo priganjajo, vendar skoro nič ne naučijo, ne pridrzni se vprašati po vzrokih, kajti tvoja pamet je prekratka, da bi umela učenost in početje teh slavnih nemških pedagogov! Slovenci mahrenberškega okraja plačujejo za šole, da jim rebra pokajo, deca pa se ne nauči niti molitvenih knjig in katekizma brati, veliko menje še kaj druga. Zato pa jih tujei vedno huje brijejo, izsesavajo in v nič spravljajo!

lz Šaleške doline. (Novi čitalničarji in sokolci.) Bliža se za naš kraj preimeniten dan, 3. september, kajti ta dan imamo svet prepričati, da rodi tudi naša dolina krepke sinove majke Slave in da hočejo stopiti tudi njeni sinovi v kolo tistih, kateri se borijo za srečo in blagor milega našega naroda. Znano je, kako neugodna tla so bila pred kratkim tukaj vsacemu narodnemu podjetju. Ravno v naš mirni kraj se naselilo mnogo tistih, kateri je največje veselje nasprotovati naše narodne stranki, zapeljevati naš kmetski stan k zatajevanju svoje narodnosti, k zaničevanju tistih čednostij, koje so nam svete in drage. Toda ravno sedaj, ko hočejo, da bi naš kmetski stan ujeli na svoje limanice, ravno sedaj se je ustanovila tukaj čitalnica, katerej dolžnost bo izobraževati svoje ude v maternem jeziku, in jim biti narodno središče. V ta blagi namen pa je treba, da se domoljubi združimo, čitalnici pristopimo, jo podpiramo in posebno jeno odpretje dne 3. septembra slovesno obhajamo. Bratje iz prekrasne Savinjske doline pa nam hitijo v pomoč. Savinjski sokol, prvo slovensko telovadno društvo na Štajerskem, nas počasti ob tej priliki s svojim prvim izletom. Zatorej, rodoljubi, naša dolžnost bodi, sprejeti nam drage goste v mogočnem številu in jim dokazati s tem, da nam tudi pod našo priprosto kmetsko sukajo slovensko srce bije. Ravno tako vabimo tudi vse druge za narodni napredek vnete rodoljube iz bližine in daljave, kajti slavnost utegne zaradi posebne priljudnosti naših gostov biti taka, kakoršne še nij videla Šaleška dolina. Slavnost se prične ob vsacem vremenu, dne 3. septembra, popoldne ob treh v gostilni g. M. Tajnika pri farnej cerkvi, kjer bode tudi sedež čitalnice. Živela, nova čitalnica Šaleška, živeli sokoli Savinjski!

—n—

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar in cesarica pripeljata se dne 8. sept. v Celovec in se odpeljata 10. sept. v Beljak. V Trst dojdeta 17. sept. — Koroški konservativci so propali; liberalni kandidat Hok je dobil v nemškem št. Vidu 103 glase, v Lavantskeji dolini 29, vkup 132, dekan Zojer je sicer zmagal v Lavantskeji dolini zado-

bivši 52 glasov, a propal, ker so Nemci v št. Vidu samo 2 konservativna glasa zmogli. Koroški nemški kmet čepi globoko v liberalizmu. — Celjski nemčurji nameravajo še liberalni „Bauernverein“ razgrniti kot mrežo med slovenske kmete. Jim bo tako malo hasnilo, kakor njihov lisjak „Priatelj“. — Kranjski poslanec Šavnik se je poslanstvu odpovedal. — Na Dunaji živi veliko tisoč Čehov, ki želijo českih šol za svojo deco; ker jim šolske oblasti takšne ne dajo, hoteli so si sami privatno česko šolo osnovati. Ali tudi tega nečejo dovoliti. Drugače pa je zastran nemškega „Schulvereina“. Ta sme nemške šole slovenske in česke deci vsilovati; v dižavnem zboru bo treba ministru Konradu reč raztolmačiti, kakor ministru Pražaku najnovejši zaukaz Waserjev in Schmerlingov. Ta sta namreč ukazala v gruntnih knjigah v Mariboru izbrisati slovenski vpisek, da je nek dolg pri hranilnici plačan, ter sta ukazala, da se ima nemški vpisati; g. dr. Glančnik mariborski (ne celjski) je celo reč ministru izročil — Pridnega Slovenca, profesorja Borštnerja, so iz Celovca prestavili na prusko mejo v Weidenau, na njegovo mesto djali trdega Nemca; o tej nezaslišaneji stvari mora se nekaj storiti, drugače na slovenskih tleh noben Slovence kot uradnik ali profesor ni varen, dokler imajo govoriti Waserji, Schmidt-Zabirovi itd. vkljub temu, da imamo grofa Taaffeja za ministra. — Magjarski ministri iztirjavajo davke strašno, samo v Temešvarsko županijo poslali so 200 dačnih eksekutorjev. — Minister Kallay potuje sedaj po Bosni in Hercegovini in skuša ljudi pomiriti; mnogo vstashev vrača se domov iz Črnogore, kamor so bili pobegnoli. — V Spletu je policija zaprla lahonskega glavača, dr. Volpi, ker je na sumu, da je v zvezi s tistimi rovarji, ki so v Trstu bombe metali.

Vnanje države. Egipčanom se slaba godi. Angleži grabijo jih od dveh stranij, od Aleksandrije in od Sueškega kanala; tukaj prodira general Wolseley s svojo vojsko, ki šteje okolo 12.000 mož in toliko jih še dobi iz Indije. Od Izmajle prodril je do Mahsame in tukaj Egipčane natepel in vzel 5 kanonov in mnogo streliva; dalje napreduje sedaj po tistej dolini proti Zagasigu, v katerej so nekdanj Izraelci stanovali. Pri Kasasine bil je od Egipčanov silno napaden pa jih je zavrnil nazaj; palo mu je 120 mož, vročina je silna, kanonirje treba z vodo po glavi polivati, da zamorejo streljati; mnogim so se možgani vneli. Okolo Kebira imajo Egipčani silne šanca, kakor Turki pri Plevni. Tukaj dobijo Angleži dovolj dela, kakor tudi pri Davarji — novi Plevni — pred Aleksandrijo. — Turški sultan se je z Angleži pogodil, da jim pošlje 6000 mož v pomoč. Ali do tega res pride, to se ne ve; kajti v Evropi žuga nova vojska med Turki in Grki; slednji so turško vas Karali-Dervent, napali, a bili od Turkov tepeni; sedaj pa so sklicane grške rezerve pod orožje, vojne ladije hitijo k bojišču; kralj se

vrača s potovanja v Atene, sploh ves grški narod je razjarjen. — Francozi dolžijo Bismarka, da Angležem pomaga Egipt vzeti, sploh pa Francozi zopet začnejo Nemce nadlegovati, ker jih sovražijo čez vse druge narode, v Parizi so hoteli nemške turnerje pretupati, policija je tepež zabranila. — Nemški katoličani obhajajo letos v Frankfurtu sijajen shod. Okolo Bretislava vršijo se kmalu velikanski manevri, h katerim pride nemški cesar, cesarjevič, saksonski kralj, ruski veliki knez Vladimir in avstrijski nadvojvoda Janez Salvator z načelnikom generalnemu štabu, baronom Beck.

Za poduk in kratek čas.

Naš domači regiment šte. 47.

VIII. Piemontezci so mirovali, tepeni pri Novari. Sedaj kresne grof Radaki po drugih italijanskih vstajah in puntarjih ter pošlje vojakov papežu v pomoč in Toškanskemu nadvojvodi. Tudi naš regiment mora naprej v južne kraje, samo grenadirji ostanejo v Milanu in Monzi. Naši Slovenci marširajo tedaj v Pavijo, v Piacenzo, Parma in dalje čez Apeninsko gorovje, brišejo puntarje iz mest: Pontremoli, Massa, Carrara, Pisa in dospejo dne 19. aprila pred pomorsko mesto Livorno.

Puntarji zaprejo vrata in mečejo iz mesta bombe in granate. Škropilo je krogelj na naše brambovce, kakor če redek dež pada. Vendar bombe bile so slabo narejene in niso nič škodovale. Drugi den pa začnejo naši iz svojih kanonov škropiti v mesto, kar veliko več zda. Kmalo je na več mestih zid predren, vrata prestreljena in sedaj naskočijo naši mesto in se ga polastijo. Toda vstaji odmeknejo pete na ladije in se odpeljujejo po Srednje zemskem morji. Okolo poludneva je mesto v naši oblasti in vojaki, zlasti naši slovenski brambovci, odložijo orožje in začnejo za obed kuhati.

Naenkrat zaslišijo streljati. Pešiča puntarjev zaprla se je bila v stolno cerkvo in nameravala uiti k morju ter začne drzno v naše vojake streljati. Naši pa mislijo, da so zašli v nevarno past, da so zaseženi in zajeti v tujem mestu. Neizrečena jeza jih zgrabi. Hipoma zaprejo in zapšejo vse ulice okolo stolne cerkve in začnejo potem vdirati v hiše.

Vsakega ubijejo, katerega najdejo. Več slovenskih brambovcev naleti škofovsko palačo, vdere v njo in se hoče lotiti škofa, mirno sedečega na svojem tronu. Toda v tem hipu prileti vojaški kaplan č. g. Lovrenčič in zabrani nameravano zločinstvo. Zato je pozneje imenovan za častnega župnika Livornoškega.

Ko je rabuke konec, porazstavi poveljnik d'Aspre vojake po kosarnah v mestu. Tretji in brambovski bataljon ostaneta več časa v Livornu,

drugi bataljon pa odmaršira v prekrasno Florencijo. Peto in šesto divizijo pošljejo potem pod baronom Piretom v papeževe dežele do Peruggie, Arreza, Castella do Ankone ali Jankina. Papež Pij IX. dali so vsakšnemu naših vojakov, kateri je v njihovih deželah služboval, v spomin bakreno svetinjo z napisom:

Pius IX. Pont. Max. Romae Restitutus Catholicis Armis Collatis-Anni MDCCCXLIX. Na zadnjem strani pa je bilo čitati. Sedes Apostolica Romana.

Dne 24. avgusta 1849 morale so se tudi Benetke udati cesarskej vojski in tako je bilo na Italijanskem vse zopet cesarju podvrženo. Tudi na Ogerskem se je med tem posrečilo puntarske armade premagati, deloma s pomočjo ruske vojske, katera je pod generalom Paskijevičem magjarskega generala Gorgeja zajela in prisilila, da se je pri Vilagošu vdal. Od našega regimenta udeležil je se vojske proti Magjarom samo 4. bataljon.

Dne 24. aprila 1849 bil je v Gjurju, pozneje v Požunu in naposled pred Komarno pa ni prišel nikoli v boj. Tem več pa je trpel po koleri, ki mu je pobrala mnogo vojakov. Meseca oktobra vrne se bataljon domov na Štajersko. Peti bataljon bil je l. 1849 nekaj časa v Bruku na Muri, potem v Pinkafeldu na Ogerskem; samo njegova 25. in 26. kompanija ostala je doma v Mariboru.

Proti večeru 15. junija zvedó naši vojaki v Mariboru, da maršira 66 husarjev, ogerskih deserterjev regimenta šte. 12, iz Koroškega proti Selnici in Kamei, da bi na Ogersko prodrli k puntarjem. Hitro se vzdignejo naši z mesta in zasedejo klanec med Kameo in Bresternico. Husarji to uvidevši zakadijo se proti našim pa v tem trenutku zagromijo puške in vojaki prasnejo v bajonetom v deserterje. Teh je hipoma 5 mrtvih, 10 ranjenih, ostali pa vjeti, konj ustreljenih je 13, ranjenih 17 in 36 zaplenjenih. Zajete puntarje so pozneje na dvorišči kosarne pri Dravi ustrelili in v Tezni pokopali ravno tam, kder ptujška cesta na tržaško trči. Izmed naših vojakov dobila sta korporal Anton Paurič in prostak Anton Gorijup sreberne svetinje, ker sta se hrabro obnašala. Paurič je na primer ubil deserterja, ko je ta sabljo zamahnil, da poseka lajtnanta Jožefa Leitnerja.

Brambovski bataljon dobil je 5. decembra dovoljenje marširati domov. No, in 20. decembra zapusti Livorno ter pešice premeri celo dolgo pot do Maribora, kamor dojde 25. januarja 1850. Vojske je konec. Sedaj še imamo razlagati, kako se je naš regiment obnašal v vojskah l. 1859, 1866 in 1878. (Dalje prihodnjič.)

Smešnica 35. Nek gospod je poslal tri hlapce na polje delat. Ti se pa vležejo pod bližnje drevo v senco. Sedaj pride gospod gledat pa hlapci se ne zmenijo za njega nič. Gospod je pa moder mož in jih ogovori rekoč: kateri je najnemarnejši,

tistemu dam zlat. Dva sta hitro po konci, vsak pravi, jaz, jaz! Ko se pa tretji tudi za to ne zmeni, ampak na miru v senci leži, stopi gospod k njemu in pravi: to imaš zlat, ti si najnemarnejši. Hlapec pa se dobro zleca in reče: gospod, prosim, bodite še toliko dobri pa mi zlat denite v žep.

Janez Verlič,

kmet. sin pri sv. Ropertu v Slov. goricah.

Razne stvari.

(*Vabilo.*) Slovensko društvo obhaja v nedeljo 10. Septembra ob 3. uri popoldne v dvorani gostilne „Stadt Wien“ v Mariboru svoj prvi občni zbor. K obilnej udeležitvi vabi uljudno. Odbor.

(*Vabilo*) k izletu „Savinjskega Sokola“ v Šoštanj v nedeljo dne 3. septembra 1882. l. ob priliki otvorenja čitalnice šaleške doline. Red: 1. Sokoli zbirajo se v nedeljo 3. septembra t. l. ob 1/2/1 uri popoldne na gosp. Lipold-ovem kegljišči ter se odpeljejo točno ob 1 uri v Šoštanj. 2. V Gorenji pridružijo se Sokoli iz spodnje Savinjske doline. 3. Priti je v polni društveni opravi, gledati posebno na lično obleko ter paziti popolnem na red, česar storiti je vsakega posameznega Sokola dolžnost. 4. Pred trgov. Šoštanj stopi „Sokol“ raz vozov v vrsto ter koraka z godbo skoz trg v vrt gosp. M. Tajnik-a. — Prej iz vrste izstopiti ali krog postajati je strogo zabranjeno: istotako se ima povsem paziti na povelja staroste in rediteljev ter v tem trenutku vzdržati se vsakega nepotrebne razgovarjanja in smejanja, v prvi vrsti pa kadenja smodk, katero opustiti se ima vsikdar, kedar in kolikorkrat stoji „Sokol“ v vrsti in pod zastavo. 5. Pozdrav od strani čitalnice. 6. Odzdrav „Sokola“. Odbor.

(*Denarjev pobirajo*) za most čez Dravo od koroškega predmestja na desno pobrežje.

(*K vojaškim vajam*) odmarširal iz Maribora je v Bruck na Litavi 21. brambovski lovski bataljon, 19 oficirjev in 630 mož.

(*Pogorel v Monšbergu*) je mesar J. Turkuš; škode je 800 fl.

(*Zasipalo*) je hlapca Žnidaržičevega v Oseku sv. Lenartskega okraja, da je v dveh urah umrl.

(*Stekel pes*) zgrizil je več svinj, psov, perjadi v Pragarskem in Cigonci pri Bistrici.

(*Na Polensčaku*) pri Ptujih so nekega Čebula in Koroškega ubili in oropali.

(*Preminol*) da nihče ne ve kam, je 6letni fantič M. Petiska v Makolskej fari, potem 12letni sin M. Dvoršakov v Zamarkovi v Slov. goricah. Bil je v sv. Lenart poslan z desetekom užitnine plačat pa ga ni nazaj. Davka ni plačal. Mislijo na zločinstvo.

(*Štajerska hranilnica*) je po toči, dne 31. maja oškodovanim mariborskega okraja, darovala 3000 fl.

(*Pekerski Reiser*) je Mariborčanom kupil podobno cesarju Jožefa II.

(*V Račje*) pri Mariboru prišlo je 8 oficirjev in 450 artileristov iz Gradca, da se vežbajo v ekserciranju s planinskimi kanoni.

(*Tagespošta*) psuje na Bizelskega, sv. Peterskega župnika in onega v Podčetrtku, ker nečejo biti naklonjeni liberalnemu lisjaku celjskemu.

(*Cillier Zeitung*) rohni grdo na Slov. Gospodarja in jegovega prejšnjega urednika, češ ta je Celjanki želel, naj jo g. Kurz v Slatini v pričetej pravdi trdno prime in jenega urednika 3 mesece v kajho posadi. Sedaj pa je očitno, da v našem listu o tej pravdi niti besedice nihče ni poročal. Vse si je celjski kričoč izmislil in potem lajal kakor de bi bil obseden. Takšni so nemško-liberalni ščuvarji pri nas na Slovenskem.

(*„Cillier Zeitung“*) se močno jezi, da jenega sinčeka „Kmetkega lisjaka“ Slovenci ne maramo. Od vseh strani se nam piše, da ga le Nemci, nemčurji, slovenski odpadniki, renegati in Judeži naročujejo, ljudem vsiljujejo in zastonj pošiljajo. Celjski nemčurji so prosili njim naklonjene nemčurje pri poštah. Ti so jim adrese poslali in zato marsikdo lisjaka po pošti dobi, kakor da bi bil res naročen. Niti enega poštenega svoj slovenski rod v resnici ljubečega človeka nimajo med naročniki. Listič izdajajo Nemci in narodni Judeži za narodne Judeže!

(*Spremembe pri čč. oo. kapucinih.*) Provincijal je č. o. Ferdinand, gvardijan v Celji, č. o. Friderik Igljč, v Krškem č. o. Lukež, v celjski samostan prideta čč. oo. Gregor in Dijoniz, v Krško pa č. o. Aleksander.

(*Zlato sv. mešo*) obhaja dne 8. septembra č. g. Vinko Žizek pri sv. Jožefu pri Celji, isti dan obhajajo čš. oo. lazaristi 30letnico svojega prihoda k sv. Jožefu.

(*Cesarjev god*) slabo obhajali so v Spod. Drauburgu: župana, podžupana, svetovalcev ni bilo videti, nemškutarski podučitelj pa je k slovesnej meši prišel v belih hlačah in s solničnikom, kakor da bi se v cerkvi solnea bal. Več zanima Drauburške nemčurje nemško-pruski Schulverein.

(*G. Millemoth*) pri sv. Lovrenci v puščavi dobiva 5 „Prijeteljev“, da ima kmetom kaj za zažiganje tobaka dajati. Za boljo rabo itak ni.

(*Ukradli*) so krčmarju Karničniku pri sv. Lovrenci v puščavi 2 prta, 21 prticev, več ženske in moške obleke in 4 fl. v penezih.

(*Mariborsko glavarstvo*) je županom in žandarjem zaukazalo zvesto paziti na prodajalce sadu, ki niso posestniki.

(*Dobra knjižica za šole*) je g. Lapajnejevo; Domovinoslovje, drugi popravljeni natis z 2 zemljevidoma. Izdal jo je g. Leon v Mariboru in velja 20 kr. s poštnino vred 25 kr.

(*G. J. Paulšek*) vodja šole v Račah izreka v imenu učeče se mladine najprisrčnejšo zahvalo g. Francu Bothe, poštarju v Račah, in gospej Wregovej v Slivnici, ki sta na cesarjev god otrokom darovala sadu, vina in kruha.

Listič uredništva: Prosimo potrpljenja: Dopisi iz Virštajna, Lovrenca v Slov. goricah, od Slov. Bistrice, ormoškega okraja, sv. Vršana, Monsberga, Pišee, Miklavža, Radgone, Radislavec, celjske okolice prihodnjič ali prilično. Hvala vsem dopisateljem!

Loterijne številke:

V Gradci 26. avg. 1881:	85, 33, 86, 34, 67.
Na Dunaji " " "	54, 80, 8, 22, 20.
Temesvar " " "	74, 80, 17, 65, 76.
Bozen " " "	12, 51, 72, 85, 49.

Prihodnje srečkanje: 7. septembra 1882.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Jčemen		Oves		Tursica		Proso		Ajda
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	
Maribor	8 10	4 90	4 60	3 60	6 50	5 50	5 40						5 40
Ptuj	7 30	5 10	4 60	3 —	6 80	5 —	6 70						6 70
Gradec	8 28	5 31	4 57	3 81	6 75	5 82	6 23						6 23
Celovec	10 —	6 —	5 30	3 70	6 90	—	5 20						5 20
Ljubljana	9 40	6 22	7 —	3 79	7 —	4 23	6 18						6 18
Ormož	7 20	5 40	4 80	4 50	7 —	5 —	5 —						5 —
Dunaj	11 95	8 30	8 30	8 20	8 35	8 85	— 20						— 20
Pešt	10 70	7 85	6 30	8 —	7 70	6 82	6 30						6 30

2-4

Gasilnice

vsakovrstne velikosti in stroja, s pristopnimi ventili, najizvrstnejše delane, in velike moči za brizganje, prilične srenjam, mestom, trgov in njihovim gasilnim društvom.

Brizgalnice

na kolesih, nosljah, v putah za vrte, **Vodonosnike** razne sestave, najboljše cevi iz konopnine, gumija, za sesavanje vode ali za napeljevanje vode, dalje vretenice in tehtnice za ove cevi, kakor tudi drugo

orodje gasilcem potrebno

priporočuje po najnižji ceni proti 5letnemu poročtvu

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja

v Ljubljani.

Srenjam in gasilnim društvom dovoli se plačevanje v rokih. Podrobne cenilnice dopošilja brezplačno in franko.

Št. 1021

Učiteljska služba.

2-2

Na enorazrednici v Stopercih poleg Rogatca je izpraznjena učiteljska služba v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem, Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 10. septembra t. l. krajnemu šolskemu svetu v Stopercih.

Okrajni šolski svet v Ptuj, dne 10. avg. 1882.

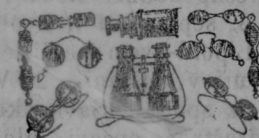
Št. 809

Podučiteljska služba.

2-2

Na dvorazrednici pri sv. Marku poleg Ptuja je izpraznjena podučiteljska služba, v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem. Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 15. septembra t. l. krajnemu šolskemu svetu pri sv. Marku poleg Ptuja.

Okrajni šolski svet v Ptuj, 15. avgusta 1882.

Raznovrstne, najboljše **Ročale**, prodaja in popravlja mariborski urar in očalar

2-3

Ferd. Dietinger.

Prodavanje posestev.

Štajerska hranilnica (šparkasa) namerava jej lastna posestva prodati ali vkup ali na kose, to pa proti jako ugodnim plačilnim pogojem:

1. Dne 5. septembra t. l. predpoldnem ob 8. uri v Blezeni (Hollern) nekdanj Feichterjevo posestvo. Ono je dve uri daleč proti zahodu od Maribora in 1/2 ure od železniške postaje v Rašah (Marija-Rast), v jako rodovitnem kraju, kder malokedaj toča seka. Meri 130 oralov in 1585 □ sežnjev. Od teh je 111 oralov v Blezeni, z močno zidanim hišnim bramom in gospodarskim poslopjem z viničarijo, ostalih 19 oralov in 295 □ sežnjev je pa v Lobnici z viničarijo.

2. Dne 7. septembra t. l. predpoldnem ob 9. uri v Jarenini nekdanj Komauerjevo posestvo. K temu v jako rodovitnem kraju nabajajočemu se posestvu pripada razven zidanega z opeko kritega hišnega hrama, konjskega hleva, gospodarskega poslopja še 46 oralov 903 □ sežnji zemljišča. Od teh pride 7 oralov na vinograd, 15 3/4 na njive, 12 1/2 na izvrstne travnike, ki so deloma z drevjem zasajeni.

Vsak, kateri jedno ovih zemljišče kupi vkup ali kos, mora nakupnini primerno svoto takoj položiti zastopniku hranilničnemu.

Hranilnica raje proda celo posestvo vkup, nego na kose.

Naposled si hranilnica pridrži storjeno pravdo odobriti ali ne.

Štajerska hranilnica v Gradci dne 22. avgusta 1882.

(Ponatisi se ne plačujejo.)

1-3